

fake news și manipulare

istorie

Manipularea prin propagandă există încă din antichitate, fiind folosită pentru a permite unor indivizi sau grupuri să câștige sau să păstreze putere și influență publică.

ce (nu) este fake news

Opiniile sau informațiile care nu-ți plac, sau care te contrazic, nu sunt neapărat "fake news".

Doar informațiile care fie conțin date false, fie pornesc de la date reale, dar fac interpretări dubioase sau ajung la concluzii exagerate pot fi considerate astfel.

Majoritatea știrilor false au conotație politică, dar poți evita liniștit și teoriile conspiraționiste despre „oculta mondială” sau despre cum dacii erau buricul Pământului (nu, nu erau).

scop și efect

Știrile false construiesc o propagandă complexă, care, chiar dacă nu e acceptată 100%, lasă ceva în mintea ta.

Unele urmăresc doar rating, dar majoritatea vor să te convingă de ceva: că era bine în comunism, că occidentalii și corporațiile vor să ne jefuiască sau că e mai bine într-un sistem politic autoritar. Toate astea însă sunt doar pentru câștigul celor din spatele propagandei. Nu te lăsa păcălit!

crezi orice?

Nu fi credul - nu tot ce zboară se mănâncă, nu tot ce apare la TV sau pe net e adevărat.

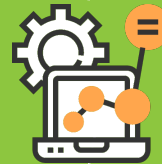
Falsul poate fi din greșeală, minciuna e un fals intenționat.

fapte VS opinii

Faptele sunt informații dovedibile 100%: Pământul e rotund, Messi a primit titlul FIFA "fotbalistul anului" în 2010.

Opiniile sunt interpretări subiective, bazate pe fapte și experiența personală: ciocolata e cel mai bun desert, capitalismul este cel mai bun sistem economic.

E important să ai și să-ți exprimi opiniile, dar nu presupune că sunt și adevărate. Toți putem greși, opiniile noastre sunt bune în măsura în care sunt **justificate prin argumente**.

argumente

O opinie e o concluzie personală despre oameni, evenimente sau idei. Ca să ajungi la o concluzie, trebuie să legi fapte și dovezi într-o înșiruire logică, adică să construiești un argument.

În acest proces pot apărea erori - hei, nimeni nu e perfect! Erorile tipice - atac la persoană, omul de paie etc - le găsești ușor pe net.

Poate auzi des: "e opinia mea", sau "n-am voie să am o opinie?". Dar să o exprimi nu e suficient - **opinia fără argument e ca un pește într-un copac**: interesant, dar complet fără sens.

"Epistemologia" studiază ce și cum știm: ce e adevărat, de ce e important să știm ce e adevărat și care sunt metodele cele mai bune să ajungem cât mai aproape de concluzii adevărate, pornind de la fapte. Convingerile/opiniile tale sunt corecte în măsura în care procesul prin care sunt obținute este corect.

scurt ghid anti-propagandă

"Esența unei minți independente este nu în ceea ce gândește, ci în cum gândește."
(Christopher Hitchens)

"Prea des ne bucurăm de confortul opiniilor noastre fără să trecem prin disconfortul gândirii."
(John F. Kennedy)

Forum Apulum s-a născut în mințile unor tineri îndrăgostiți de libertate, care s-au nimerit să protesteze împreună în luna februarie a anului 2017.

Scopul nostru este să promovăm gândirea critică, spiritul liber și simțul civic, acestea fiind principalele căi de a construi comunități.

Puteți urmări activitățile și proiectele noastre pe facebook & instagram (forumapulum) sau pe forum.ong.

Sursă elemente grafice: flaticon.com

harta validării informației

Ca să nu te lași manipulat, urmărește pașii de mai jos.

titluri momeală

Titlurile **clickbait**, pompoase și incendiare, scrise deseori cu majuscule, ascund dezinformări și conspiraționisme, deci poți trece liniștit pe lângă ele.

surse (ne)sigure

Calitatea sursei contează: media serioasă e preferabilă site-urilor dubioase făcute în vreun bec (loon.ro, gandeste.org), dar și ei au, uneori, puncte oarbe sau interese. Caută informații din alte părți despre seriozitatea și obiectivitatea sursei.

autor sau pas

Dacă articolul citit are un autor identificat clar, e bine să vezi cine e: ce-a făcut cu viața lui, ce scrie, dacă pare de încredere. Dacă autorul lipsește, poți spune pas.

cine, ce și cum?

O știre trebuie să fie clară: cine, ce vrea și ce dovezi există. Insinuările și aluziile sunt strategii de manipulare clasice.

concluzii mirobolante

Extraterestrii ne atacă? Vine sfârșitul lumii? Poți câștiga milioane stând acasă? Dacă ceva e prea exagerat sau prea bun să fie adevărat, probabil e fals.

au, viața noastră

Când o știre se străduiește să te impresioneze până la lacrimi sau să te enerveze maxim (că-ți fură Soros ciocolata), mai bine râzi: informația trebuie să fie pentru creier, nu pentru inimă.

logic? i haz it!

Chiar dacă articolul are o concluzie rezonabilă, contează cum s-a ajuns de la fapte la concluzii. Fii deci atent dacă se fracturează logica prin părțile esențiale.

Google it!

Caută alte surse să confirme informația primită. Dacă nu găsești, probabil ai de-a face cu un fals.

ai câștigat

Ești informat și nu ești ușor de păcălit!